

Å møte barna «der de er»

Hvordan kan montessoriskoler bidra til å gjøre skolehverdagen fortsatt relevant og engasjerende for barn i dagens stadig endrende, digitale samfunn?

Det er liten tvil om at vi lever i en spennende brytningstid, med raske samfunnsendringer og ikke minst – nye teknologiske utviklinger som det noen ganger virker vanskelig å holde tritt med.

I hvert fall for oss over en viss alder! Barn, derimot, er ofte flinkere enn vi voksne til å ta inn over seg banebrytende utviklinger, og hvilke muligheter disse kan innebære.

Utfordringer skoleverket står over på i et slikt tidspunkt inkluderer: hvordan kan vi på en best mulig måte veilede barn gjennom en periode da det er så mye som *skjer*, og de eksponeres for så mye – også *utenom* skoletida – gjennom diverse digitale media? Hvordan kan vi utvide deres forståelse for det som skjer rundt dem, og hjelpe dem til å føle seg trygge? Ikke minst, hvordan kan vi sørge for at barn opplever skoleundervisning som *relevant*, og noe som er verdt å engasjere seg med?

Det å ha «barnet i sentrum» har alltid vært et viktig veiledende prinsipp på Helgådal Montessori. Men nå er det viktigere enn noensinne at vi voksne – både foresatte og skoleansatte – er i stand til å møte barn *der de er*: høre på deres spørsmål, og hjelpe dem med å navigere gjennom et stadig mer komplisert globalt samfunn.

Montessorimateriellet – et viktig verktøy!

Gjennomgående bruk av konkretiseringsmateriellet er én av midlene montessoriskoler har for å gjøre skoleliv relevant og engasjerende for ungene, da alt endrer seg kontinuerlig – og det går en grense for hvor ofte man kan oppdatere en læreplan, *uansett* hvilke skolesystem det er snakk om!

Hovedanliggende ved montessorimateriellet er å konkretisere abstraksjoner slik at barn kan utvikle grunnleggende forståelse av teoretiske konsepter. De er selvkorrigerende slik at barn kan jobbe selvstendig, de inviterer til dybdelæring, og hjelper barn med å identifisere sammenhenger på tvers av fagområder. Noe velprøvd og effektivt materiellet er felles for alle montessoriskoler rundt omkring i verden, også flere som var designet av selveste Maria Montessori i tidlig 1900-tallet. Andre har blitt utviklet i senere tid, og inkluderer ofte materiellet laget av lærere ut fra: behovet til en enkel skole; ved målet om å engasjere individuelle elever, eller med tanke på å koble dagens samfunnshendelser til pensumet.

Dermed er montessorimateriellet både tradisjonelt, men også fleksibelt og framtidsrettet.

Gruppesamling i mellomtrinn

Om et barn viser interesse for et tema er det tragisk å kvele denne nysgjerrigheten ved å insistere på at de må gjøre noe annet i stedet.

Å skape engasjement

Når man kommer inn i et montessoriklasserom, treffer man et fargerikt utvalg av materiell lagret pent og ryddig på hyllene, klar til bruk. Tiltrekkende og designet for å være artig å jobbe med. Likevel tar arbeidet ved å utvikle montessorimateriellet aldri slutt for læreren; det er stadig behov for mer, enten det er for å oppmuntre en elev som mangler selvtillit eller motivasjon i et fag, eller for å tilfredsstille behovet til en elev som er meget interessert i et spesifikt tema – og ønsker seg mer informasjon!

Maria Montessori pleide å si, «*Let the child be the guide*» (la barnet være guiden). For montessorilæreren betyr dette å være fleksibel med hvor barnet vil på deres læringsferd, heller enn å ta en alt-for-fast og rigid tilnærming til HVA som skal læres NÅR. Om et barn viser interesse for et tema er det tragisk å kvele denne nysgjerrigheten ved å insistere på at de må gjøre noe annet i stedet.

Lærer Josefina Storm Johansen forteller om en elev som var særlig interessert i nasjonalparker, og ønsket å gå i dybde om temaet. Dermed laget hun et hefte om Blåfjella-Skjækerfjella nasjonalpark for å imøtekomme dette ønsket. Hftet er omfattende og tverrfaglig, og inneholder alt fra flora og fauna til samiske kulturminner. Selv om det sier seg selv at studie av en lokal nasjonalpark ikke inkluderes som en eksplisitt del av den nasjonale læreplanen, kan heftet tilkobles kompetansemål i flere fagområder der inne: biologi, geografi, historie og samfunn, og norsk. Det at stoffet likevel handlet om noe lokalt oppmuntret eleven til å oppfatte læring som interessant, givende, og direkte relevant til hans eget liv og lokalsamfunn.

Gode spørsmål om dagens nyheter

For lærer Emilie Nessø er det viktig å tilkoble læring opp imot dagens samfunn og hendelser som foregår nå. I november la hun merke til at flere elever i mellomtrinn begynte å stille spørsmål om presidentvalget i USA, og det visste seg at de var godt kjent med Donald Trump. Elevene hadde fått med seg mye av det som skjedde over Atlantahavet gjennom en kombinasjon av TV, avis og sosialmedia. I og med at barna var nysgjerrige på temaet, mente Emilie at det var en fin anledning til å eksponere dem både til hvordan valg i USA skjer, og sammenligne dette til hvordan vi driver med demokrati her i Norge.

Emilie sier: «Barna må få lov til å spørre, og få noen svar. Og så er det viktig at (vi voksne) står klare til å hjelpe dem med å fordøye informasjonsbølgen som kommer gjennom sosialmedia.»

Dermed laget Emilie et materiell om «USA – politiske valg», som kunne brukes i forbindelse med et annet materiell laget

Emilie Nessø presenterer «USA-politiske valg» materialet.

tidligere av lærer Elise Skjervagen, om forskjellige styreformer. Materiellet oppmuntrer barna til å reflektere over de forskjellige holdninger som kom fram under valgkampanjene til Harris og Trump, og spekulere på til hvilken grad disse gjenspeiles i norsk politikk. Det inkluderer også informasjon om «Flertallsvalg vs. Forholdsvalg», vippestater og til og med valgkollegiet.

Selv om materialet kan tilkobles kompetansemål om demokratiets utvikling og relevans, inneholder det mer informasjon enn det som vanligvis tilkobles barneskoleundervisning. Men når barna stiler gode spørsmål om noe, har det egentlig noe å si om svaret vanligvis ligger i ungdomsskolepensum?

Alt henger sammen

I montessoriutdanning, beskriver vi læring som en reise fra helhet, til detalj, og så tilbake til helhet. Lærerne gir en overordnet struktur til undervisning («helheten»), som suppleres med presentasjoner og barnas egne spørsmål og spontan utforskning av enkelte temaer («detaljer»). Til slutt, oppmuntres barna til å reflektere over detaljene de har lært langs veien, og hvordan disse henger sammen i «det store bildet».

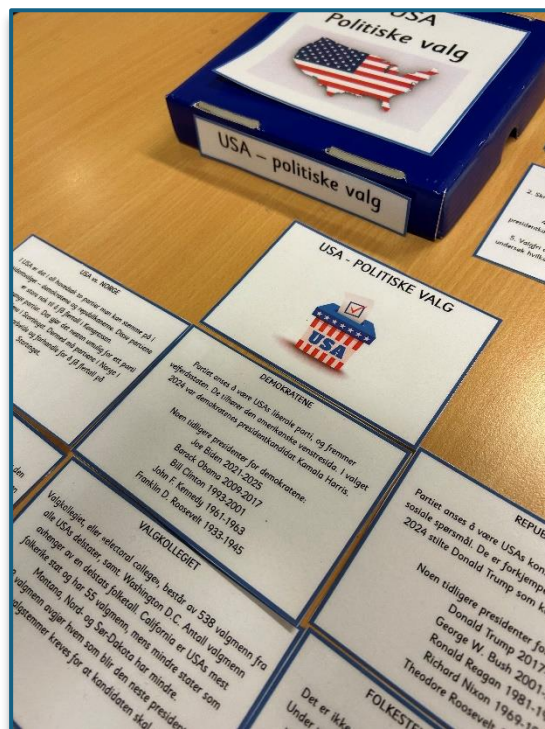
Prosessen hjelper barna med å forstå at det de lærer om – enten det er noe de finner ut på skolen, eller hjemme på Youtube eller TikTok – utgjør mer enn bare en rekke vilkårlige hendelser.

Alt som skjer tilhører en større sammenheng som barnet selv er en del av. Når barn og ungdom i dag får med seg så mye informasjon og inntrykk – ikke alltid fra de beste kildene! – er det ekstra viktig at vi voksne er i stand til å høre på barna og gi dem tid og plass til å fordøye alt de eksponeres for, innenfor de trygge rammene vi kan tilby. På Helgådalen Montessori gjør vi dette gjennom montessorimaterialet, den spesielle rollen som montessorilæreren har, og en forpliktelse til å la barnet være guiden.

22.januar 2025

«Barna må få lov til å spørre, og få noen svar. Og så er det viktig at (vi voksne) står klare til å hjelpe dem med å fordøye informasjonsbølgen som kommer gjennom sosialmedia.»

Emilie Nessø

Elevene selv hadde flere spørsmål om presidentvalget i USA

For informasjon om Helgådalen Montessori, kontakt:

Andreas Trefjord, rektor:

tel. 93 20 39 10

epost: andreas.trefjord@helgadalmonessori.no

